

Mondgezondheid

Parkinsoncafé

Dr. Nelleke Bots-van 't Spijker, tandarts geriatrie,
De Mondzorgkliniek, Bunschoten-Spakenburg

OLDER PEOPLE IN DENTAL PRACTICE:

ORAL HEALTH AND ORAL HEALTH CARE

NELLEKE BOTS - VAN 'T SPIJKER

Makkelijk kauwen,
eten en slikken

Zorgeloos
lachen, praten
en zoenen

Gezond en fit
blijven

**HOUD DE
OUDERE MOND
GEZOND**

DOWNLOAD OF BESTEL DE POETSINSTRUCTIE OP:
knmt.nl/poetsinstructie

TNO

ZORG
VOOR
BETER

knmt

Belang gezonde mond

Functioneren:

- eten, kauwen, bijten, praten, zoenen.

Psychosociaal:

- mond is visitekaartje

Kwaliteit van leven:

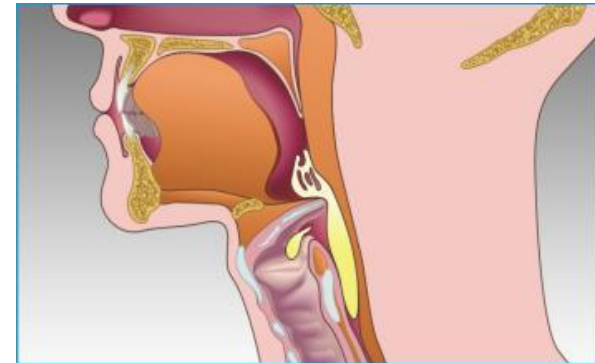
- pijn, eten, kauwen, bijten, praten, uiterlijk, frisse mond.

Algemene gezondheid

Een goede mondgezondheid is ook van belang voor de algemene gezondheid!

Relatie met:

- Longontsteking
- Hart- en vaatziekten
- Moeilijk instelbare bloedsuikerspiegel bij diabetes
- Meer exacerbaties bij COPD

En ook:

- Goed kauwen de achteruitgang van de cognitie (denkvermogen en geheugen) kan vertragen?

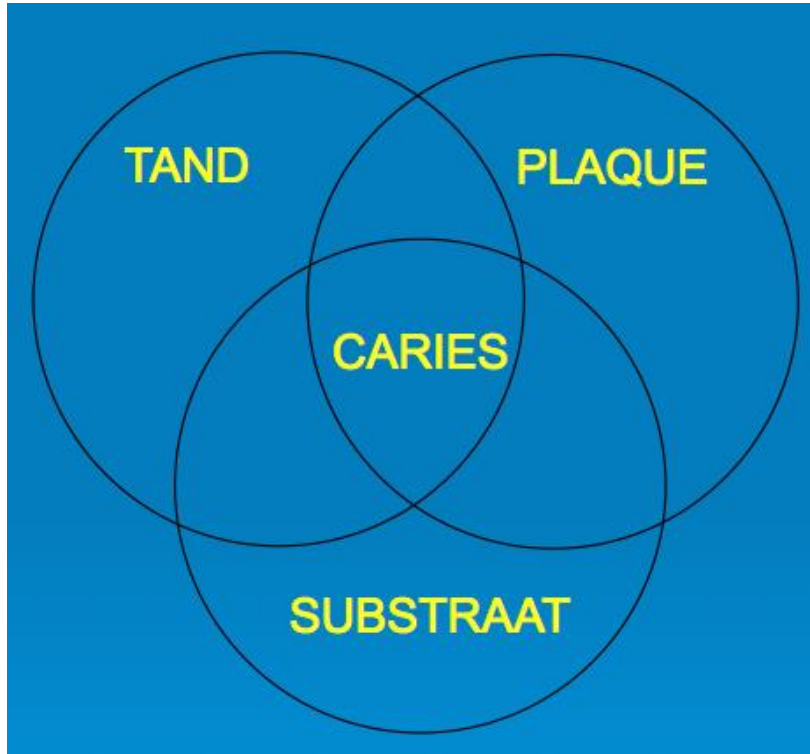

Problemen in de mondholte

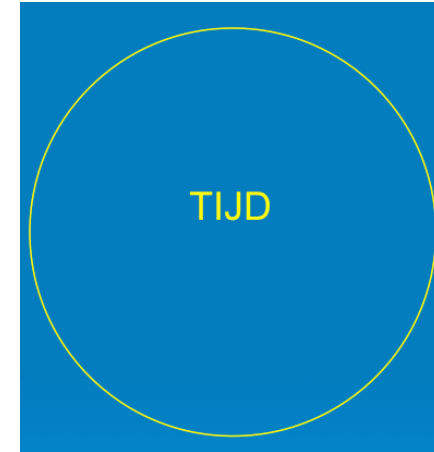
- Tandbederf (Cariës)
- Tandvleesproblemen
- Monddroogte
- Schimmelinfectie
- Slijmvliezen

Tandbiederf (cariës)

+

Fases van tandbederf

1. Gezonde tand met tandplak

2. Verval glazuur

3. Verval tandbeen

4. Verval tandpulpa

Verhoogd risico

- Speekselvloed omlaag
- Wijziging leefomstandigheden
- Niveau mondhygiëne

Wortelcariës

- Blootliggende tandhalzen
- Droge mond
- Afname mondhygiëne
- Toename gebruik suikers

Therapie = poetsen

Preventie cariës bij kwetsbare ouderen

- Dagelijks gebruik van tandpasta met 5.000 ppm fluoride en
- 3-maandelijks professioneel aangebrachte chloorhexidine of natriumfluoride bij kwetsbare ouderen of volwassenen met een fysieke of cognitieve beperking kan het risico op wortelcariës halveren.

- van der Maarel-Wierink CD, de Baat C. Serie: Preventieve Tandheelkunde. Preventie van cariës bij kwetsbare ouderen. Ned Tijdschr Tandheelkd. 2017 Jun;124(6):303-307.

Tandvleesproblemen

Foto:gezondheid.be

gezond

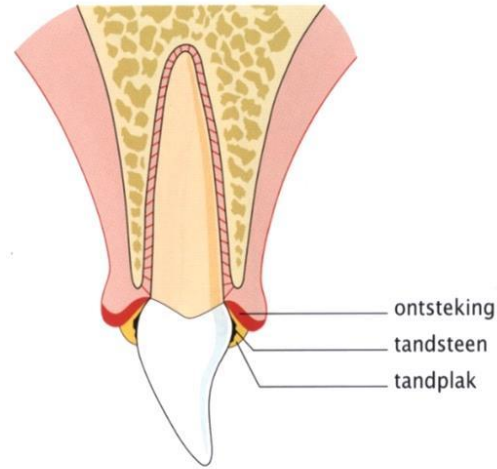
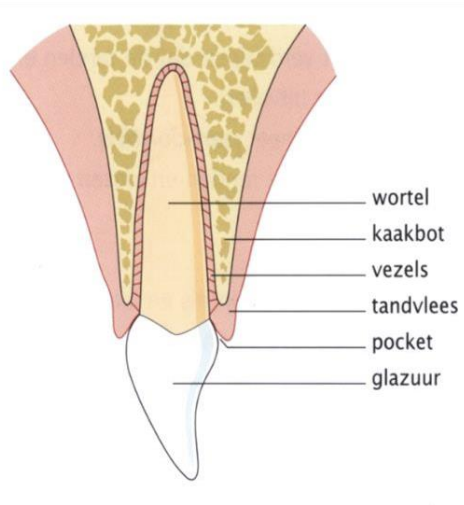
Foto:gezondheid.be

ongezond

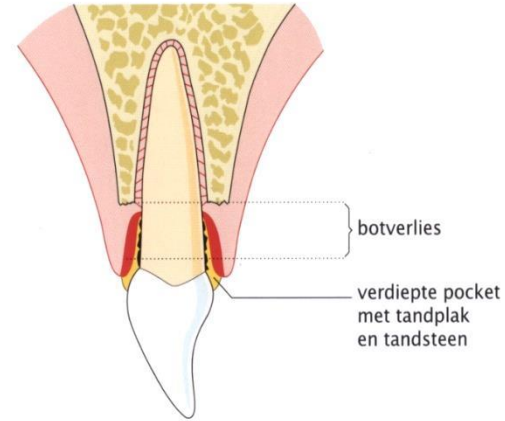

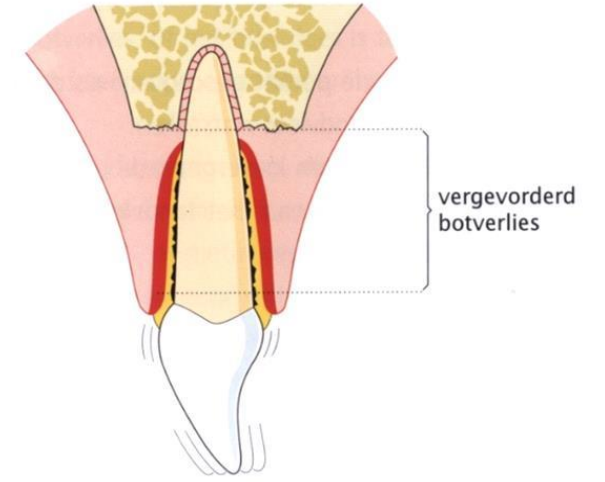
Gingivitis/parodontitis

gingivitis

parodontitis

Therapie = poetsen

Droge mond

Xerostomie
(*gevoel*)

Hyposalivatie
(*volume*)

Oorzaken monddroogte

- Medicatie gebruik

- Syndroom van Sjögren/systemische ziekten

- Bestraling hoofd/hals gebied

Gevolgen/symptomen hypersalivatie

- Droge mond
- Dorst
- Verminderde smaak
- Problemen met kauwen/slikken/spreken
- Pijnklachten mondslijmvlies
- Voortschrijdende cariës
- Problemen met gebitsprothese
- Orale ontstekingen
- Mondgeur

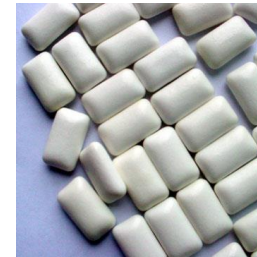

Speekselsecretie stimuleren

- Smaak
  - Zuur
  - Zoet
  - menthol

- Smaak+mechanisch
  - Kauwgom
  - rauwkost

- Medicatie
  - Pilocarpine

Symptoombestrijding

- Kunstspeeksels
- Oraal bevochtigende gels

Graag actief verwijzen naar een mondzorgverlener

Mondverzorging bij een droge mond

- Milde peutertandpasta
- Neutrale fluoridespoeling
- Spoelen met Perioaid

- Dentaswab
- Zachte borstel

- Regelmatige recall

Schimmelinfectie

Opportunistische infectie door *Candida albicans*

Incidentie:

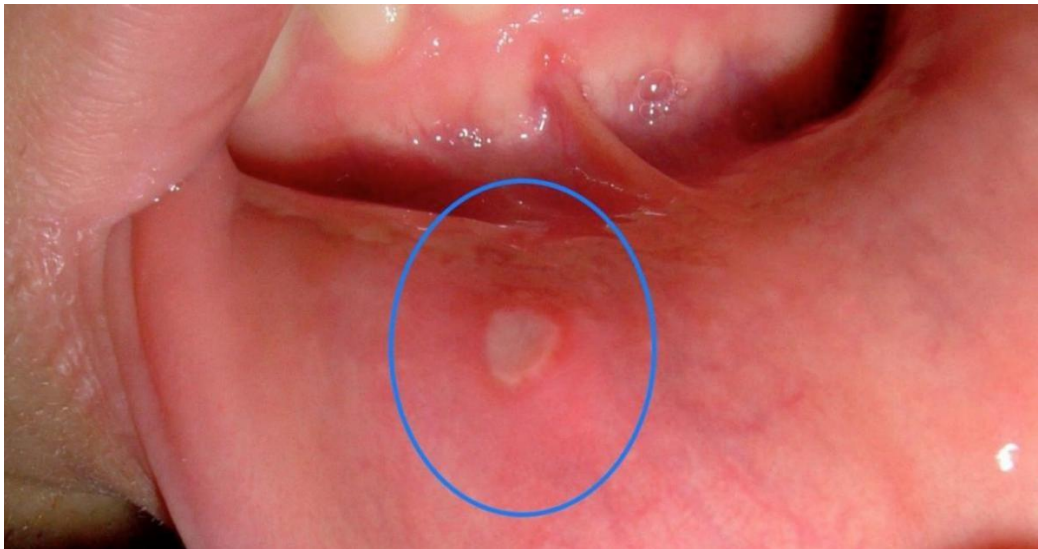
- 30-40% volwassenen
- 50-65% gebitsprothesedragers
- 65-99% verpleeghuisbewoners

Slijmvliezen

Soorten gebitsprothesen

Implantaten

Implantaten

Mundhygiene

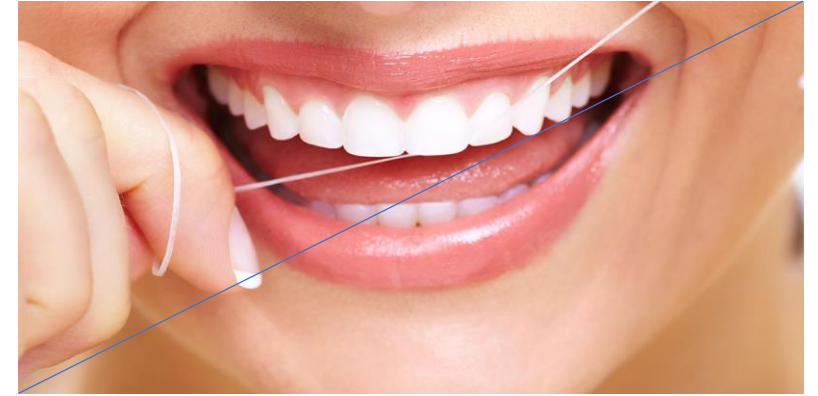

Advies dagelijkse mondverzorging, eigen tanden

- Spoel de mond na iedere maaltijd
- 2x daags poetsen met fluoridehoudende tandpasta (3 B's)
- 1x daags ragen of stokeren

- Vasthouden tussen duim en wijsvinger
- Afsteunen met overige vingers
- Plaats rager loodrecht tussen de tanden
- Beweeg heen en weer
- Evt dopen in de perioaid

Advies dagelijkse mondverzorging, gebitsprothese

- Spoel de mond na iedere maaltijd
- Poets de gebitsprothese met een protheseborstel en zeep
- Bewaar de prothese droog in een gebittenbakje
- Reinig de mond met een zachte tandenborstel of gaasjes

Tongschraper

- Steek de tong zover mogelijk uit
- Plaats de tongschraper zover mogelijk achter op de tong
- Trek de schraper langzaam naar voren
- Spoel af onder de kraan
- Herhaal procedure

MONDZORG VOOR KWETSBARE OUDEREN

De Mond Niet Vergeten!

OVER DE STICHTING

≡ MENU

[Thuiszorgmedewerkers](#)

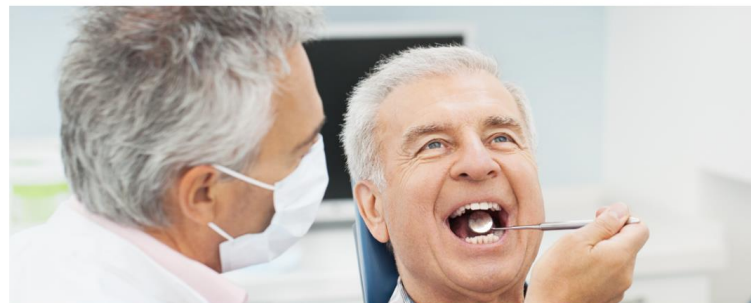
[Mondzorgprofessionals](#)

[Huisartsen & casemanagers](#)

[Stichting](#)

[Nieuwsbrief](#)

NIEUWS

ARTIKELEN

**Hoe je als POH het
verschil kan maken...**

Trembling Thoughts

Oral Health, Orofacial Pain and Dysfunction
in Parkinson's Disease

Merel C. Verhoeff

Onderzoek mondgezondheid mensen met ziekte van Parkinson

Baat C de, Stiphout MAE van, Lobbezoo F. De objectieve mondgezondheid van personen met de ziekte van Parkinson
Ned Tijdschr Tandheelkd 2020; 127: 318-322
doi: <https://doi.org/10.0000/ntvt.2020.05.19131>

Baat C de, Stiphout MAE van, Lobbezoo F. De subjectieve mondgezondheid van mensen met de ziekte van
Parkinson
Ned Tijdschr Tandheelkd 2020; 127: 103-107
doi: <https://doi.org/10.5177/ntvt.2020.01.19047>

Onderzoek mondgezondheid mensen met ziekte van Parkinson

- 74 personen met de ziekte van Parkinson, 74 controle personen
- Geïnterviewd
- Leefstijlgewoonte
- Tandartsbezoek
- Dagelijkse mondverzorging
- Problemen in de mondholte
- Stadium en progresse: Hoehn and Yahr

- Onderzoek door een tandarts

Variabele (dentate personen)	Parkinson n = 65	Controle n = 65
Gemiddeld aantal gebitselementen	21,2	22,5
Aantal gebitselementen met cariëslaesies *	74,0	12,0
Aantal gebitselementen met plastische restauraties	466,0	518,0
Aantal wortelresten **	24,0	5,0

Tabel 1. Overzicht van de frequenties en percentages van de objectieve mondgezondheidsvariabelen bij de personen met de ziekte van Parkinson (Parkinson) en de controlepersonen (Controle) en vermelding van de resultaten van de statistische testen.

Variabele (onderzoeksvraag)	Parkinson	Controle
Ondersteuning mondverzorging (n = 74)	14,9% (n = 11)	1,4% (n = 1)
Kauwproblemen (n = 74)	29,7% (n = 22)	4,1% (n = 3)
Mate van erg/vervelend vinden		
Afbijtproblemen (n = 74)	35,1% (n = 26)	9,5% (n = 7)
Mate van erg/vervelend vinden		
Smaakverlies (n = 74)	23% (n = 17)	1,4% (n = 1)
Mate van erg/vervelend vinden		
Xerostomie (n = 74)	64,9% (n = 48)	32,4% (n = 24)
Mate van erg/vervelend vinden		
Mobiliteit gebitselementen (n = 65)	18,5% (n = 12)	3,1% (n = 2)
Mate van erg/vervelend vinden		

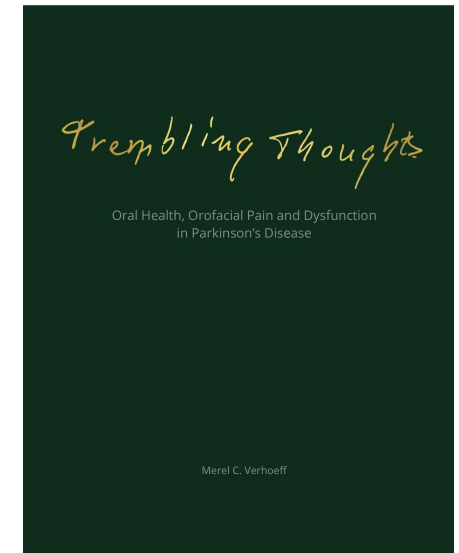
Tabel 1. Overzicht van de frequenties en percentages van de scores op de gestelde onderzoeksvragen die statistisch significante verschillen opleverden tussen de proef- (Parkinson) en de controlepersonen (Controle), met vermelding van de resultaten van de chi-kwadraattoetsen.

Conclusie

Mondgezondheid bij ZvP slechter dan gezonde controles

Samenhang met:

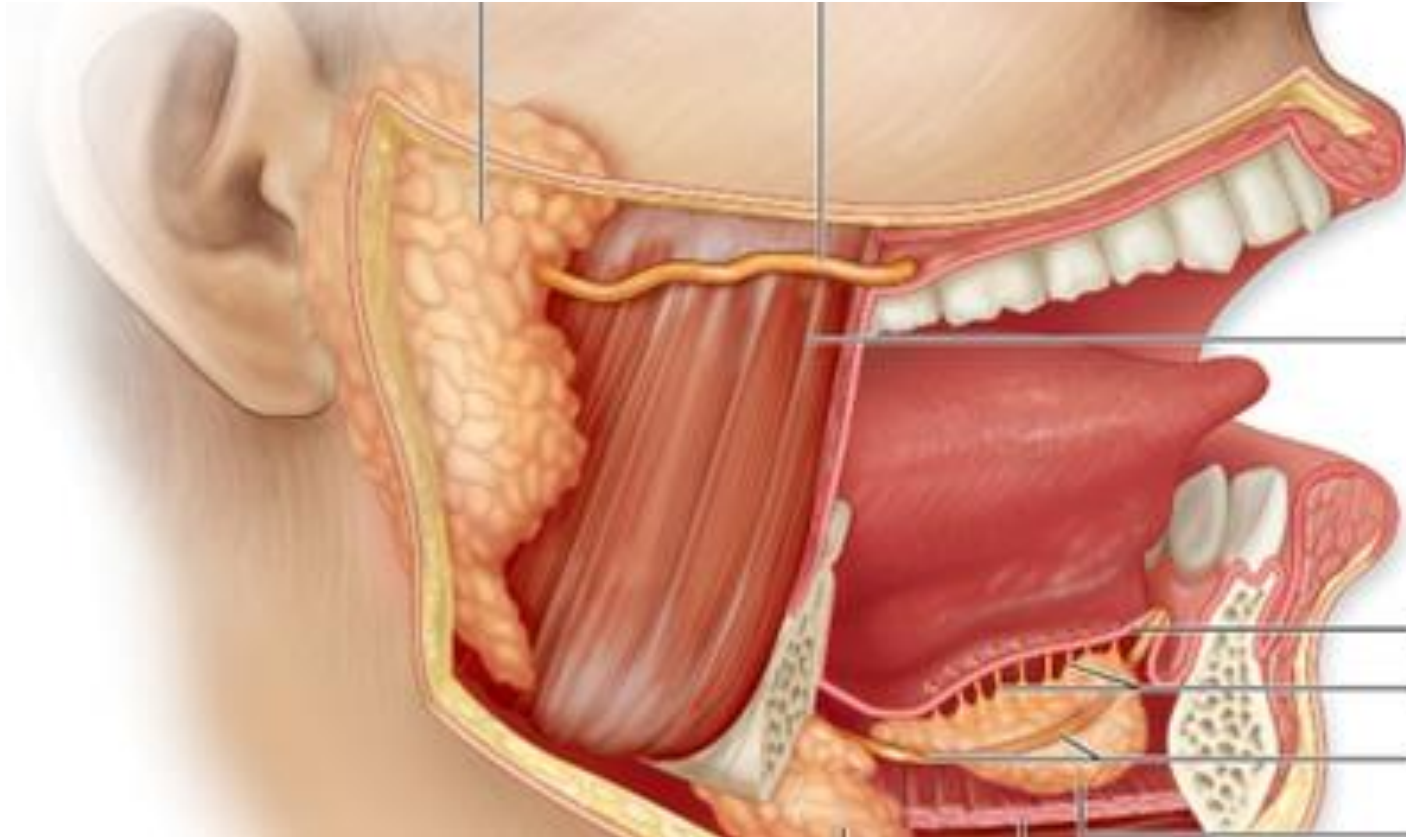
- Geslacht
- Ziekte duur
- Ernst
- medicatiegebruik

Parkinson en mondgezondheid

- Droge mond en kwijlen
- Mondproblematiek
  - Knarsen
  - Houvast gebitsprothese

Speekselklieren

Nederlands Speekselcentrum
Dutch Institute for Salivary Research

Kwijlen

- Motorisch symptoom
- Dysfagie (slikstoornis)
- Therapie:
  - Glycopyrronium
    - Vloeibaar
    - Bindt zich
  - Botulinetoxine A
    - Geïnjecteerd in speekselklieren
    - Remt/stopt

Mondproblematiek

- Knarsen (veranderingen in dopamine huishouding)

Verhoeff MC, Lobbezoo F, Selms MKA van, Wetselaar P, Aarab G, Koutris, M. De ziekte van Parkinson, temporo-
mandibulaire disfunctie en bruxisme

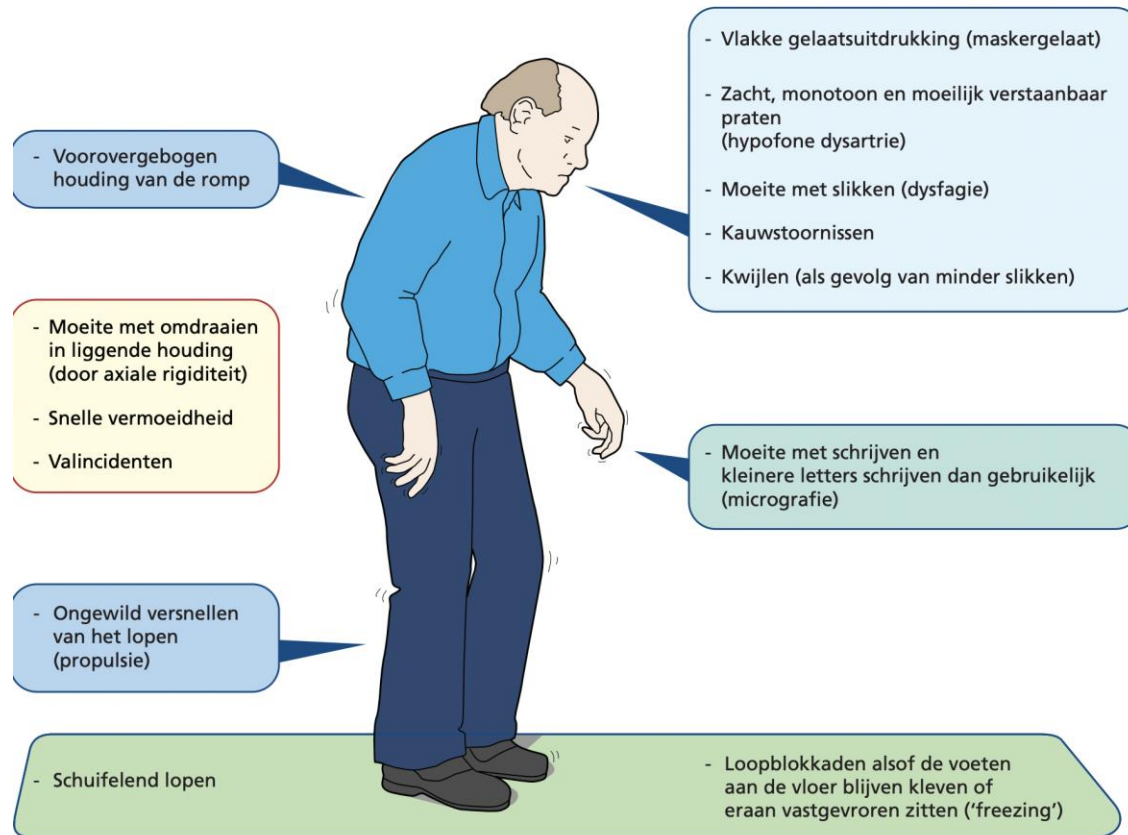
Ned Tijdschr Tandheelkd 2019; 126: 369-375

doi: <https://doi.org/10.5177/ntvt.2019.07/08.19029>

- Onderzoek onder 708 mensen waaronder 368 met ziekte van Parkinson:
- Meer klachten van knarsen en klemmen dan controle groep
- Meer klachten van het kaakgewricht

Houvast gebitsprothese

afb. 2. Gevolgen van de motorische symptomen van de ziekte van Parkinson.

Kwetsbaarheid en mondzorggedrag

- Gebrek aan motivatie

“Ik krijg mijn tanden niet meer 100 procent schoon, zelfs niet met een elektrische tandenborstel [...] het is te moeilijk om erbij te komen [...] Ik heb het geprobeerd, maar het werkte gewoon niet, en nu kan het me ook niet meer schelen [...] ik zou het niet erg vinden om al mijn tanden te verliezen. [...] Mijn gezondheid is nu belangrijker dan mijn tanden” (man, 80, zeer kwetsbaar, ernstige Parkinsonverschijnselen).

Conclusie

- Voortschrijden ziekte geeft achteruitgang van de mondgezondheid
  - Motoriek: armen en vingers aangedaan en effect medicatie
  - Cognitie: fijne motoriek is verstoord
- Afhankelijkheid voor de mondverzorging
- Prioriteit
- Interdisciplinaire aanpak

Mondverzorging

+

Tandartsbezoek

- Maak in de ochtend afspraak 1 tot 1,5 uur na medicatie
- Vraag meer behandeltime en slikpauzes
- Bespreek ziekteverloop en wat dit betekent voor tandartsbezoek en mondgezondheid
- Vraag tips ter verbetering van de dagelijkse mondverzorging
- Bepaal individuele controle termijn

Tips

- <https://mondzorgparkinson.nl/>
- www.parkinsontv.nl/uitzendingen/mondzorg-en-parkinson

